

ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДУХОВОЇ МУЗИКИ В КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ ТА ЗАРУБІЖЖЯ

Випуск XV

ЗБІРНИК
НАУКОВИХ ПРАЦЬ

м. Рівне – 2023

**ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ДУХОВОЇ МУЗИКИ В КОНТЕКСТІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ
УКРАЇНИ ТА ЗАРУБІЖЖЯ**

THE HISTORY OF FORMATION
AND DEVELOPMENT PROSPECTS
OF WIND MUSIC IN THE CONTEXT
OF NATIONAL CULTURE
OF UKRAINE AND ABROAD
COUNTRIES

**Ministry of Education and Science of Ukraine
Rivne State Humanitarian University
Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie
Department of wind and percussion instruments of RSHU**

**THE HISTORY OF FORMATION
AND DEVELOPMENT PROSPECTS OF WIND MUSIC
IN THE CONTEXT OF NATIONAL CULTURE
OF UKRAINE
AND ABROAD COUNTRIES**

The collection of scientific works

Vol. 15

**Rivne
2023**

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Академія музики в Кракові імені К. Пендерецького, Польща
Кафедра духових та ударних інструментів РДГУ
Katedra Instrumentów Dętych Drewnianych i Akordeonu
Akademia Muzyczna im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie**

**ІСТОРИЯ СТАНОВЛЕННЯ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ДУХОВОЇ МУЗИКИ В КОНТЕКСТІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ТА ЗАРУБІЖЖЯ**

Збірник наукових праць

Випуск 15

**м. Рівне
2023**

УДК 780.8 : 780.64

I – 90

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації *серія KB № 19865-9665 P**Збірник наукових праць видається з 2006 року.**Друкується за ухвалою Вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 4 від 27 квітня 2023 р.)***Редакційна колегія:****Цюлюпа С.Д.** – заслужений діяч мистецтв України, кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри духових та ударних інструментів Інституту мистецтв РДГУ, **голова редакційної колегії;****Палаженко О.П.** – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри духових та ударних інструментів Інституту мистецтв РДГУ, **відповідальний секретар;****Пьотр Лято** – доктор мистецтвознавства, професор, м. Краків, Польща;**Карпач А.Я.** – доктор мистецтвознавства, професор, м. Львів;**Качмарчик В.П.** – доктор мистецтвознавства, професор, м. Київ;**Рада Славінська** – доктор мистецтвознавства, професор, м. Пловдив, Болгарія;**Круль П.Ф.** – доктор мистецтвознавства, професор, м. Івано-Франківськ;**Громченко В.В.** – доктор мистецтвознавства, професор, м. Дніпро;**Сверлюк Я.В.** – доктор педагогічних наук, професор, м. Рівне;**Вовк Р.А.** – кандидат мистецтвознавства, професор, м. Київ;**Гишка І.С.** – кандидат мистецтвознавства, доцент, м. Львів;**Овчар О.П.** – кандидат мистецтвознавства, доцент, м. Харків;**Слупський В.В.** – кандидат мистецтвознавства, доцент, м. Київ;**Цюлюпа Н.Л.** – кандидат педагогічних наук, доцент, м. Рівне;**Закопець Л.М.** – кандидат мистецтвознавства, професор, м. Львів.**Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя.** Збірник наукових праць. Випуск 15 / Упорядник С.Д.Цюлюпа. – Рівне: Волинські береги, 2023. – 176 с.

ISSN 2522-1590 (Online)

ISSN 2522-1582 (Print)

DOI 10.35619 префікс

У збірнику містяться результати наукових досліджень у жанрі духової музики, поєднані різні підходи дослідників до розкриття питань з історії виконавства на духових інструментах, створення духових оркестрів та перспективи їх розвитку, а також з методики викладання гри на духових інструментах.

Наукові статті висвітлюють корисну інформацію для викладачів, студентів, магістрантів, аспірантів та докторантів мистецьких закладів вищої освіти і широкого кола шанувальників жанру духової музики.

The collection contains the results of research in the genre of wind music, combines different approaches of researchers to disclose the issues of history performance on wind instruments, creation of brass bands and prospects for their development, as well as teaching the methodic of performance on musical instruments. Submitted problematics and scientific articles contain useful information for teachers, students, undergraduates, graduate students and doctoral students of art universities, as well as for a wide range of fans of the brass music genre.

УДК 780.8 : 780. 64

**Збірник індексується в міжнародних науково-метричних базах
Google Scholar та Academic Resource Index Research Bib.***За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідають автори статей.
Погляди авторів можуть не збігатися з позицією редакційної колегії.*

ISSN 2522-1590 (Online)

ISSN 2522-1582 (Print)

DOI 10.35619 префікс

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2023

© Кафедра духових та ударних інструментів РДГУ, 2023

© Katedra Instrumentów Dętych Drewnianych i Akordeonu

Akademia Muzyczna im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie, 2023

© Видавництво "Волинські береги", 2023

З М І С Т

Історія та теорія музичного мистецтва

Цюлюпа С.Д. Ретроспектива конкурсу імені В'ячеслава Старченка в культурно-мистецькому просторі України	7
Piotr Lato. Klarnet w twórczości polskich kompozytorów pochodzenia żydowskiego – na przykładzie wybranych utworów Karola Rathausa i Mieczysława Weinberga.....	17
Вовк Р.А. Стипендіальна програма для духовиків 2022/23 н.р. у Дубаї	20
Вар'янюк О.І. Залучення принципів європейських та американських виконавських шкіл у систему щоденних занять на трубі.....	24
Дебера О.М. Еволюція Чернівецького академічного симфонічного оркестру обласної філармонії імені Д. Гнатюка в культурно-мистецькому житті України	28
Терлецький М.М. Історичний огляд концертного репертуару духових оркестрів XVIII – початку XXI століття у краєвих його зразках.....	35
Ваврик Р.В. Віхи життєвого і творчого шляху ювіляра	39
Сіончук О.В. Організація музичних фестивалів в Україні та особливості їх проведення в умовах воєнного стану.....	46
Турчинський Б.Р. Зоя Прокудіна – виконавець, педагог класу валторни: життєвий та творчий шлях.....	50
Пукаляк М.В. До 75-річчя професора Романа Вовка	54
Клевець К.О. Європейське кларнетове виконавство XXI ст.	60
Подганюк Т.В. Зародження романтизму в музичній культурі Європи.....	64
Семочко О.І. Еволюція труби в музичній культурі Львова в контексті європейської інтеграції.....	67
Вівчарик Л.Р. Саксофонове виконавство в музичній культурі Прикарпаття в XX – на початку XXI століття	70
Олійник М.В. Становлення та розвиток духового оркестрового виконавства на Хмельниччині.....	75
Гашпан Я.Р. Флейта в музичній культурі Буковини в XX – поч. XXI ст.	80
Трачук Л.Д., Гоменюк Я.Ю. Еволюція Тульчинського коледжу культури в історії жанру духової музики на Поділлі	83
Приженков О.В. Історичний шлях розвитку басового мідного духового інструменту труби та її попередників.....	86
Старко В.Г. Володимир Семеніченко – очільник львівської фаготової школи другої половини XX ст.	92

Педагогіка та методика духового виконавства

Громченко В.В. До проблеми активізації художньо-усвідомленого виконавства (педагогічний аспект)	97
Палаженко О.П. Специфіка формування музичного слуху у музиканта-духовика в процесі оркестрової виконавської діяльності	101
Закопець Л.М. Специфіка формування морально-естетичних якостей в учнів Львівського державного музичного ліцею імені С. Крушельницької.....	105
Бондарчук В.І. Сценічне хвилювання, підготовка до публічного виступу виконавця	108
Гишка І.С. Амбушурні негарзди Луї Армстронга.....	111
Закопець М.Л., Фіськов Г.М., Зіза О.О. Вплив інтеграційних процесів на формування фахової компетентності виконавця-духовика у закладах вищої освіти України	116
Филипчук М.С. Особливості навчання здобувачів в естрадному оркестрі у вищих закладах мистецького спрямування	120
Сивохіп В.С. Концерт для гобоя і камерного оркестру Мирослава Скорика крізь призму індивідуального трактування жанру інструментального концерту.....	123
Димченко С.С. До питання еволюції методики гри на ударних інструментах.....	128
Кашперський В.П. Основні принципи та методи формування губного апарату трубача....	135
Ворончак І.І. Загальна характеристика репертуару для поперечної флейти в Австрії та Італії у XVIII столітті.....	140
Максимчук В.В. Навчально-методичне забезпечення освітнього процесу для підготовки фахівців жанру духової музики в мистецьких закладах України.....	143
Віхоть П.І. Наукові та навчально-методичні праці валторністів у системі музичної освіти України.....	146
Дратований Я.М. Практичні заняття у класах духових інструментів закладів початкової мистецької освіти як складова естетичного виховання учнів	149
Лебедь В.О. Скерцо-фуріозо Джордана Гудефіна для сопрано та тенор саксофонів з духовим оркестром як репертуарна новація академічного саксофонного репертуару.....	152
Круль П.Ф. Презентація електронного підручника "Історія виконання на духовних та ударних інструментах України"	156
Відомості про авторів	161
Презентація сучасних наукових, навчально-методичних та нотних видань духовиками України та зарубіжжя (2012-2022 роки)	164

ІСТОРІЯ ТА ТЕОРІЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

УДК 78. 092 : 008 (477)

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-1555-0836>Цюлюпа С.Д.,
м. РівнеРЕТРОСПЕКТИВА КОНКУРСУ ІМЕНІ В'ЯЧЕСЛАВА СТАРЧЕНКА
В КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОМУ ПРОСТОРИ УКРАЇНИ

Анотація. В статті висвітлюються шляхи становлення та діяльності одного із популярних мистецьких форумів в Україні – конкурсу молодих виконавців (ансамблів) на духових та ударних інструментах імені В'ячеслава Старченка. Розглядаються питання організації та проведення 10 конкурсів в період 2005–2023 років. Подаються дані про організаторів конкурсу, членів журі, володарів Гран-прі та лауреатів, а також інформація про проведені майстер-класи, наукові конференції, концерти творчих колективів, презентації сучасних наукових, навчально-методичних та нотних видань провідних вчених, педагогів, виконавців України та зарубіжжя в період проведення конкурсу.

Ключові слова: конкурс, В'ячеслав Старченко, виконавці, духові та ударні інструменти, педагоги, журі, лауреати, кафедра.

Abstract. Tsiuliupa S.D. The article discusses the development and activities of one of the popular art forums in Ukraine – the competition of performers (ensembles) on wind and percussion instruments named after Vyacheslav Starchenko. The article examines the organization and conduct of 10 competitions during the period 2005 to 2023. It provides data on the competition organizers, jury members, winners of the Grand Prix and laureates, as well as information about the conducted master classes, scientific conferences, concerts of creative groups, presentations of modern scientific, educational and methodological and music publications by leading scientists, teachers, performers from Ukraine and abroad during the competition.

Keywords: competition, Vyacheslav Starchenko, performers, wind and percussion instruments, teachers, jury, laureates, department.

Актуальність та стан досліджуваної проблеми: Мистецький форум імені В'ячеслава Старченка відіграв важливу роль у розвитку духового інструментально-ансамблевого виконавства в Україні. Зі слів багатьох членів журі та науковців, які досліджують питання становлення та розвитку жанру духової музики, конкурс став своєрідним творчим і навчально-методичним центром, в програмі якого були реалізовані творчі, наукові та навчально-методичні заходи, що безперечно мали позитивний вплив на покращення виконавської майстерності самих учасників конкурсу та обміну прогресивними підходами до викладання спеціальних дисциплін в освітньому процесі як початкових, так і вищих закладів мистецької освіти в Україні.

Питання історії проведення фестивалів та конкурсів духової інструментальної, ансамблевої і оркестрової музики розглядалися в наукових працях академіка Володимира Апатського. Зокрема в статті "Конкурси духовиків та їхнє значення для інструментального виконавства в Україні", яка опублікована у співавторстві з професором Романом Вовком в Часописі НМАУ імені П.І. Чайковського – № 4(5) в 2009 році, автори стверджують, що "творчі конкурси для українського музичного мистецтва є вагомим внеском як в розвиток українського духового виконавства, так і в справу естетичного виховання нашої молоді" [1, с.545].

Знаний в Україні тромбоніст, кандидат мистецтвознавства Ярема Садівський в статті "Виконавські конкурси як фактор формування української школи тромбонного виконавства" зазначає, що "важливим чинником формування виконавської культури є організація та проведення періодичних обласних, регіональних та всеукраїнських конкурсів молодих виконавців на духових інструментах. Вони демонструють досягнення окремих виконавських шкіл, сприяють обміну педагогічним та методичним досвідом, стимулюють творчо-виконавське начало молодих інструменталістів" [4, с.70].

Дослідниця жанру духової музики, кандидат мистецтвознавства, доцент РДГУ Тетяна Прокопович в статті "Соціокультурні функції конкурсу молодих виконавців; підсумки рівненського змагання духовиків" аналізуючи результати проведення конкурсу імені В'ячеслава Старченка робить висновок "Сьогодні дух боротьби, поетика конкуренції отримує нове соціокультурне забарвлення. Для виконавця – це легітимність у вітчизняному та міжнародному мистецькому істеблїшменті. Для

аудиторії (соціуму) – формування у свідомості нового типу мислення, адаптація до умов життєдіяльності у глобалізованій культурі. Адже в соціально-психологічному аспекті конкурсні випробування – це втілений у художню форму образ кар’єрного росту, визначення ціннісних координат у сторону креативно-мислячої та конкурентоспроможної особистості" [3, с. 120].

Мета статті: розкрити віхи історії творчої діяльності на ниві культури і мистецтва мистецького форуму імені В'ячеслава Старченка та його значення і вплив на розвиток духового інструментально-ансамблевого виконавства в Україні та за її межами.

Виклад основного матеріалу. Еволюція жанру духової музики широко висвітлювалась у наукових працях Валерія Богданова, Володимира Апатського, Петра Круля, Валерія Посвалюка, Андрія Карпяка, Романа Вовка, Валерія Громченка, Юрія Рудчука, Степана Цюлюпи та інших. Особливо цікавою є історія конкурсного руху в Україні та за її межами.

Виконавці на духових інструментах вперше виступили на творчому форумі I-го Всесвітнього фестивалю демократичної молоді і студентів в 1947 році, який проводився в Празі (Чехословаччина). Лауреатом I-ої премії цього конкурсу став Тимофій Докшицер – труба (уродженець м. Ніжин, Україна).

У другій половині XX сторіччя на високому організаційному рівні проводяться конкурси «Празька весна» в Женеві, в Мюнхені (Німеччина), в Будапешті (Угорщина), в Белграді (Югославія) та інші, які привернули увагу професійних композиторів.

Проведення міжнародних та всесоюзних конкурсів у післявоєнні роки сприяло професійному росту музикантів-духовиків, дало поштовх для розвитку виконавської майстерності, обміну науково-методичними досягненнями та стимулювало композиторську діяльність як українських, так і зарубіжних митців.

Безумовно, такі мистецькі форуми проводились і в Україні. В Києві з 1967 року, в Донецьку з 1976 року, в Дніпропетровську з 1977 року, в Луганську з 1978 року, в Рівному з 1981 року, в Хмельницькому з 1993 року, у Львові з 1996 року, в Калуші з 1998 року, в Тернополі з 1999 року, в Ужгороді з 2000 року, в Ялті з 2001 року, в Маріуполі з 2002 року та інші.

Практично у кожній області України проводяться фестивалі та конкурси в яких виконавці на духових та ударних інструментах і ансамблісти мають чудову нагоду реалізувати свій творчий потенціал, утвердитись як особистість і отримати запрошення на навчання у престижні мистецькі навчальні заклади України та зарубіжжя, а також рекомендацію для працевлаштування за фахом у професійні колективи.

Зростання чисельності виконавських конкурсів різних рівнів у найрізноманітніших регіонах України в роки незалежності свідчить про розвиток і зміцнення мережі закладів музичної фахової освіти, виявляє потреби і можливості демонстрації досягнень, обміну педагогічним та методичним досвідом. Кожен з конкурсів має першочерговим завданням розкриття нових імен, формування виконавського досвіду, створення нових перспектив для найобдарованіших молодих музикантів. Серед цього творчого розмаїття мистецьких форумів чільне місце посідає Всеукраїнський конкурс молодих виконавців (ансамблів) на духових та ударних інструментах імені В'ячеслава Старченка.

Рівненський державний гуманітарний університет за особистої підтримки ректора Постолювського Руслана Михайловича та Міністерства освіти і науки України, управлінь культури, освіти, молоді та спорту Рівненської обласної державної адміністрації проводить цей конкурс, який започаткований у 2005 році з ініціативи завідувача кафедри духових та ударних інструментів Інституту мистецтв РДГУ професора Степана Цюлюпи.

Основна мета конкурсу – виявити і підтримати обдаровану молодь, популяризувати кращі зразки української та зарубіжної класики та твори сучасних композиторів, обмін науково-методичним досвідом навчання майстерності гри на духових та ударних інструментах, розвиток престижу національної духової класичної виконавської школи на міжнародних виступах, а також вшанування пам'яті про В'ячеслава Миколайовича Старченка – заслуженого працівника культури України, доцента, видатного диригента, музиканта, засновника кафедри духових та ударних інструментів Рівненського державного інституту культури, нині Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету. А в 2023 році при проведенні **Ювілейного – 10 конкурсу** організаторами реалізовано благодійну акцію зі збору коштів на підтримку Збройних Сил України спільно з благодійним фондом "МИ ПЕРЕМОЖЕМО".

Передумовою проведення конкурсу була складна ситуація в 2004 році з організацією освітнього процесу на кафедрі духових та ударних інструментів РДГУ. Мала чисельність студентів на кафедрі (12 студентів і 9 викладачів та 5 концертмейстерів), неуккомплектованість груп духового та естрадного оркестрів, нестача годин для учбового навантаження викладачів та концертмейстерів кафедри було основним аргументом для ректорату університету для об'єднання з кафедрою естрадної

музики. Автор даної статті в той час працював на посаді помічника ректора університету та за сумісництвом викладачем класу труби на кафедрі естрадної музики. Будучи випускником кафедри духових та ударних інструментів Степан Цюлюпа подав на розгляд ректору університету Р.М. Постолювському пропозицію щодо відміни наказу про об'єднання кафедр і призначення його на посаду завідувача кафедри. Рішення ректора університету було позитивним і це дало можливість подальшої творчої діяльності кафедри. Для вирішення вище вказаних проблем основним пріоритетом діяльності кафедри стала профорієнтаційна робота. Були укладені угоди про співпрацю з багатьма середніми спеціальними закладами музичної освіти Західного регіону України, відкрито заочну форму навчання, штат кафедр поновився молодими перспективними викладачами та запроваджено проведення Всеукраїнського конкурсу молодих виконавців (ансамблів) на духових та ударних інструментах імені В'ячеслава Старченка.

В організації і проведенні конкурсу значну допомогу і підтримку надав в той час президент Гільдії трубачів професіоналів України, доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри мідних духових та ударних інструментів Національної музичної академії України Валерій Терентійович Посвалюк, який і очолив склад журі першого конкурсу.

I-й Всеукраїнський конкурс молодих виконавців (ансамблів) на духових та ударних інструментах імені В'ячеслава Старченка відбувся 21-24 квітня 2005 року. В програмі конкурсу було проведено ряд заходів, а саме: Вечір пам'яті В'ячеслава Старченка; концерт Тернопільського муніципального духового оркестру «Воля», художній керівник та диригент – заслужений діяч мистецтв України Михайло Віятник, директор і диригент оркестру – заслужений працівник культури України Володимир Грицай – випускник кафедри духових та ударних інструментів Рівненського державного інституту культури 1982 року.

Проведено майстер-класи Андрієм Старченко – кларнет (Німеччина), лауреат Міжнародного конкурсу, премій Європейського парламенту за сольне та камерне виконавство, Валерієм Посвалюком – труба (Київ), кандидат мистецтвознавства, доцент, заслужений артист України, соліст симфонічного оркестру Національної опери України імені Т.Г.Шевченка. В I-му Всеукраїнському конкурсі молодих виконавців (ансамблів) на духових та ударних інструментах імені В'ячеслава Старченка взяли участь 166 виконавців із 37 мистецьких навчальних закладів України. Володарем Гран-прі конкурсу став Денис Смірнов (флейта) – студент 2-го курсу Київського музичного училища імені Р. Глієра, а магазин "Соната", директор Борис Шафета, вручив переможцю чарівну флейту.

*Буклет 1-го конкурсу,
упорядник Степан Цюлюпа,
видавництво "Волинські обереги"*

II-й Всеукраїнський відкритий конкурс молодих виконавців (ансамблів) на духових та ударних інструментах імені В'ячеслава Старченка відбувся 12-16 квітня 2006 року. В програмі конкурсу було заплановано і проведено ряд заходів, а саме: концерт творчих колективів Інституту мистецтв РДГУ, гостей конкурсу та дитячого зразкового духового оркестру "Олександрія", диригент – заслужений працівник культури України Володимир Вакулін; концерт Київ-Брас квінтету під орудою заслуженого артиста України Андрія Ільківа в органному залі обласної філармонії; концерт дитячого зразкового духового оркестру "Смига", диригент – заслужений працівник культури України Василь Гайдайчук, с. Смига Рівненської області; майстер-класи: професором Володимиром Апатський – фагот м. Київ; професором Борисом Олійником м. Львів та професором Володимиром Колокольніковим м. Київ – ударні інструменти. Проведено презентації монографії професора Валерія Посвалюка – «Мистецтво гри на трубі в Україні» та доцента Василя Пилипчака – «Школа гри на валторні» 1 частина.

Організовано і проведено першу Всеукраїнську науково-практичну конференцію "Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України" з випуском збірника матеріалів конференції у видавництві «Волинські обереги» м. Рівне.

В II-му Всеукраїнському відкритому конкурсі молодих виконавців (ансамблів) на духових та ударних інструментах імені В'ячеслава Старченка взяли участь 403 виконавці, ансамблісти з

55 навчальних закладів України та громадяни 8 зарубіжних держав – Китаю, Кореї, Франції, Німеччини, Греції, Грузії, Узбекистану, Білорусії, більшість з яких навчається в провідних мистецьких вузах України, що є свідченням престижності національної школи гри на духових та ударних інструментах. Цей творчий проект став грандіозним мистецьким форумом в Україні не тільки за чисельністю, але і за навчально-методичним, науковим та концертним наповненням.

За підсумками проведення II-го конкурсу Міністерство освіти і науки України наказом № 455 від 15 червня 2006 року відзначило подякою за високу організацію проведення конкурсу ректора РДГУ професора Р.М. Постоловського, знаком «Відмінник освіти України» директора конкурсу доцента С.Д. Цюлюпу, почесними грамотами голову журі проф. Апатського В.М., членів журі професорів Посвалюка В.Т., Круля П.Ф., Олійника Б.М., доцента Шолудько Н.Г., а також рекомендовано ректорам вищих навчальних закладів України та зарубіжжя відзначити студентів-переможців конкурсу.

Володарями Гран-прі конкурсу в різних номінаціях та вікових категоріях стали: Богданов Михайло (валторна) – Київська середня спеціальна музична школа-інтернат імені М.В. Лисенка; Дмитрів Володимир (валторна) – Національна музична академія України імені П.І. Чайковського; Самусенко Тетяна (саксофон) – Рівненське музичне училище РДГУ; Руснак Станіслав (фагот) – Національна музична академія імені П.І. Чайковського; Соколов Олег – Київська середня спеціалізована музична школа-інтернат імені М.В. Лисенка; Квартет саксофоністів "Джаз-класик" Івано-Франківського музичного училища імені Дениса Січинського у складі: Курілець Ярослав, Палійчук Андрій, Шпак Андрій, Круль Руслан, керівник Олександр Мельник; Лео брас-квінтет Львівської державної музичної академії імені М. Лисенка у складі: Стасишин Богдан – труба, Наконечний Андрій – труба, Радзілевич Сергій – валторна, Садівський Ярема – тромбон, Груша Петро – труба.

III Всеукраїнський конкурс молодих виконавців (ансамблів) на мідних духових інструментах імені В'ячеслава Старченка відбувся 19-22 квітня 2007 року в програмі якого заплановано і проведено ряд заходів, а саме:

- концерт квартету кларнетистів "Оптимум" Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського, керівник професор Роман Вовк, в органному залі за участю камерного оркестру філармонії;
- презентація навчального підручника професора Володимира Апатського "Основи теорії і методики духового музично-виконавського мистецтва";
- презентація монографії професора Петра Круля "Східнослов'янська інструментальна культура: історичні витoki та функціонування";
- презентація монографії професора Валерія Богданова "Історія духового музичного мистецтва України".

Журі 3-го конкурсу, зліва направо: Ф.П. Крижанівський, В.Т. Посвалюк (голова журі), В.О. Богданов, П.Ф. Круль, С.Д. Цюлюпа, Я.В. Сверлюк.

Відбулися майстер-класи: Крижанівського Ф.П. – к.п.н., доцента класу тромбона Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського, соліста симфонічного оркестру Національної

опери України імені Т.Г. Шевченка; Посвалюка В.Т. – професора класу труби, завідувача кафедри мідних духових та ударних інструментів Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського, соліста симфонічного оркестру Національної опери України імені Т.Г. Шевченка.

Проведена II-га Всеукраїнська науково-практична конференція "Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України".

Лауреатами перших премій стали: Павло Ендрис – студент 4-го курсу Тернопільського обласного державного музичного училища імені С. Крушельницької; Станіслав Стеценко – студент 3-го курсу Вінницького училища культури і мистецтв імені М. Леонтовича; Віталій Баклаженко – студент 3-го курсу Уманського обласного музичного училища імені П. Демуцького, Черкаська область; Ігор Клопов – студент 3-го курсу музичного училища Дніпропетровської консерваторії; квартет трубачів Уманського обласного музичного училища імені П. Демуцького: Анатолій Потеряйко, Віктор Суворов, Сергій Саранчук, Іван Гудзь, керівник – Безпоясний Володимир Андрійович.

В III-му Всеукраїнському конкурсі молодих виконавців (ансамблів) на мідних духових інструментах імені В'ячеслава Старченка взяли участь 69 конкурсантів із 19 навчальних закладів України. Варто зазначити, що в Положенні про конкурс вперше встановлено обов'язкову програму для виконавців у різних номінаціях.

IV-й Всеукраїнський конкурс молодих виконавців (ансамблів) на дерев'яних духових інструментах імені В'ячеслава Старченка відбувся 16-19 квітня 2008 року в програмі якого заплановано і проведено ряд заходів, а саме:

Проведено майстер-класи: Романа Вовка – професора НМАУ імені П. Чайковського на тему "Фундаментальні засади постановки виконавського апарату кларнетиста"; Юрія Василевича – професора НМАУ імені П. Чайковського на тему "Саксофон і сучасність"; Андрія Старченко (Німеччина) на тему "Кларнет в музичній культурі Європи".

Проведено презентації: Апатський В.М. – навчальний посібник "Основи теорії і методики духового музично-виконавського мистецтва"; Цюлюпа С.Д., Терлецький М.М., Полех Д.С. – навчальний посібник з грифом МОНУ "Інструментування для духового оркестру" (практичний курс); Сверлюк Я.В. – монографія "Диригентсько-оркестрова освіта: теорія, методика, практика"; Василевич Ю.В. – навчальний посібник "П'єси для ансамблів саксофонів"; Столярчук Б.Й. – науково-дослідницьке видання "В'ячеслав Старченко. Спогади, матеріали, документи".

Проведена третя Всеукраїнська науково-практична конференція "Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України".

Перші премій на цьому конкурсі здобули:

- **серед виконавців на флейті:** Єремєєв Богдан та Сулова Надія – учні Київської середньої спеціалізованої музичної школи-інтернату імені М. Лисенка, м. Київ; Кожушко Наталія та Левицька Софія – учениці Львівської середньої спеціалізованої музичної школи-інтернату імені С. Крушельницької, м. Львів; Ларчіков Ярослав – учень 4-го класу Нетішинської міської школи мистецтв м. Нетішин, Хмельницька область.

- **серед виконавців на гобой:** Шостак Василь та Савицький Роман – учні Львівської середньої спеціалізованої музичної школи-інтернату імені С. Крушельницької, м. Львів.

- **серед виконавців на кларнеті:** Лозовський Володимир – учень 4-го класу дитячої школи мистецтв № 6 імені Г. Жуковського, Дніпровський р-н, м. Київ; Тітаров Михайло та Серединський Ярослав – учні Київської середньої спеціалізованої музичної школи-інтернату імені М. Лисенка, м. Київ.

- **серед виконавців на фаготі:** Пташник Іван – студент Львівського музичного училища імені С. Людкевича, м. Львів.

- **серед виконавців на саксофоні:** Бабич Ірина – студентка 4-го курсу Рівненського музичного училища РДГУ, м. Рівне; Гуменюк Анатолій – учень 11-го класу Київської середньої спеціалізованої музичної школи-інтернату імені М. Лисенка, м. Київ; Желілов Джеміль – студент 4-го курсу Сімферопольського музичного училища імені П. Чайковського, м. Сімферополь, АР Крим;

- **серед ансамблів дерев'яних духових інструментів:** Володарем гран-прі став дует дерев'яних духових інструментів у складі: Желілов Садрі – кларнет, Желілов Джеміль – саксофон-альт, Сімферопольського музичного училища імені П. Чайковського, м. Сімферополь, АР Крим. Керівники – Бекіров Акім Хайрійович, Гусельнікова Вікторія Сергіївна.

В IV-му Всеукраїнському конкурсі молодих виконавців (ансамблів) на дерев'яних духових інструментах імені В'ячеслава Старченка взяли участь 113 виконавців та ансамблістів, які представили 27 мистецьких навчальних закладів України.

V-й Всеукраїнський конкурс молодих виконавців (ансамблів) на мідних духових інструментах ім. В'ячеслава Старченка відбувся 17-19 квітня 2012 року в програмі якого заплановано і реалізовано ряд творчих, наукових, навчально-методичних та виховних заходів, а саме: Концерт Київ-Брас квінтету, керівник – нині народний артист України Андрій Ільків; Перегляд учасниками конкурсу музичної комедії А. Цагарелі "Ханума", муз. Г. Кончелі в Рівненському академічному музично-драматичному театрі, диригент – нині народний артист України Зіновій Крет та екскурсія в "Музей бурштину" м. Рівне.

Проведено IV-ту Всеукраїнську науково-практичну конференцію "Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України".

Проведено презентації: Апатський В.М. – навчальний посібник "Історія духового музично-виконавського мистецтва", Цюлюпа С.Д. – навчальний посібник "Історія кафедри духових та ударних інструментів Рівненського державного гуманітарного університету: минуле і сучасне", Мельник О.Ю. – навчальний посібник "Хрестоматія ансамблевої гри"; Наконечний Р.М. – навчальний посібник для дитячих музичних шкіл та шкіл мистецтв "Володимир Єльчанінов. Твори для труби", Українець В., Рудзінський М. – навчальна книга "П'єси для ударних інструментів з фортепіано".

Лауреатами перших премій цього конкурсу стали: Попруга Артем – учень 5-го класу КНПЗ "Сіверськодонецька дитяча музична школа №2", м. Сіверськодонецьк, Луганська область; Магльована Олександра та Аріфов Рідван – учні Одеської середньої спеціальної музичної школи-інтернату ім. П. Столярського; Бокотей Юрій – студент 4-го курсу Ужгородського державного музичного училища імені Д. Задора; Зіза Олександр – студент 4-го курсу Рівненського музичного училища РДГУ; Спиридоненко Владислав – студент 3-го курсу КЗ "Сіверськодонецьке обласне музичне училище", м. Сіверськодонецьк, Луганська область; Новачук Михайло – студент 5-го курсу Рівненського державного гуманітарного університету; Шевченко Юлія – студентка 3-го курсу Одеської державної музичної академії імені А. Нежданової; Ансамбль "Диксилед" Калуської дитячої музичної школи № 2, м. Калуш, Івано-Франківська область; Квартет валторністів у складі: Кузьменко Святослав, Магльована Анастасія, Шевченко Юлія, Зайвій Віктор Одеської державної музичної академії імені А. Нежданової.

В V-му Всеукраїнському конкурсі молодих виконавців (ансамблів) на мідних духових інструментах імені В'ячеслава Старченка взяли участь 140 виконавців з 37 навчальних мистецьких закладів України.

VI-й Міжнародний конкурс молодих виконавців (ансамблів) на дерев'яних духових інструментах імені В'ячеслава Старченка відбувся 18-21 квітня 2013 року, в програмі якого заплановано і проведено ряд заходів, а саме: урочисте відкриття конкурсу за участю джаз-оркестру кафедри духових та ударних інструментів РДГУ, диригент – Олександр Гайдабура та Диксиленд-бенду "Джокер", керівник – Олександр Сіончук; концерт Київського квартету саксофоністів Національної філармонії України, керівник – заслужений артист України Юрій Василевич.

Проведено майстер-класи проф. Апатського В.М., проф. Скороходова В.П., проф. Вовка Р.А., доц. Василевича Ю.В., Старченка А.В.

Проведена V-та Міжнародна науково-практична конференція "Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя".

Проведено презентації: Апатський В.М. – навчальний посібник "Історія духового музично-виконавського мистецтва". 1-2 книги, м. Київ; Скороходов В.П. – навчальний посібник «Майстерність кларнетиста. Поради учителя»; Круль П.Ф. – навчальний підручник «Духовий інструментарій в музичній культурі України»; Коваль В.І. – навчальний посібник «Початкова школа гри на тромбоні», книга 1-2 з додатком клавiру.

Володарем Гран-прі цього конкурсу став Пташник Іван – фагот, студент 3-го курсу Національної музичної академії України імені П. Чайковського, клас професора Володимира Апатського. Дипломи Лауреатів перших премій конкурсу присуджено: Соболевському Владиславу – флейта, учню 5-го класу Нетішинської школи мистецтв, м. Нетішин, Хмельницька область; Мовчан Катерині – флейта, учениці 9-го класу Київської середньої спеціалізованої музичної школи-інтернату імені М. Лисенка, м. Київ; Костіній Марії – флейта, студентці Національної музичної академії України імені П. Чайковського; Демському Кирилі – гобой, учню 8-го класу Харківської ССМШ; Головацькому Томі – гобой, учню 10-го класу Львівської ССМШ імені С. Крушельницької; Назару Оресту – гобой, студенту 4-го курсу Тернопільського музичного училища імені С. Крушельницької; Спірідонову Антону – кларнет, учню 4-го класу Луцької ДМШ № 2; Пазину Володимирі – кларнет, студенту 4-го курсу Львівського музичного училища імені С. Людкевича; Бойку Павлу – кларнет, студенту 2-го курсу Національної музичної академії України імені П. Чайковського;

Нечитайлу Федору – фагот, учню 7-го класу Київської середньої спеціалізованої музичної школи-інтернату імені М. Лисенка; Мелеті Івану – фагот, студенту 3-го курсу Львівської національної музичної академії імені М. Лисенка; Ваташуку Олегу – саксофон, учню 5-го класу Івано-Франківської ДМШ № 3; Туманову Івану – саксофон, студенту 3-го курсу Львівського музичного училища імені С. Людкевича; Ці Юхао (Китай) – саксофон, студенту 4-го курсу Національної музичної академії України імені П. Чайковського; Дуету у складі Поліни Маслової – гобой, та Федора Нечитайло – фагот, учнів Київської середньої спеціалізованої музичної школи-інтернату імені М. Лисенка; Дуету кларнетистів "Скерцо" у складі Станіслава Павловича та Юрія Нікіфорова – студентів Волинського державного училища культури і мистецтв імені І. Стравінського, м. Луцьк; Квартету кларнетистів "Belkanto" у складі Романа Приймака, Тараса Гамара, Олександра Голоюхи, Мар'яна Пашко – студентів Львівської національної музичної академії імені М. Лисенка; Квартету флейтистів у складі Наталії Кожушко, Ірини Верхоли, Інни Воробець, Дмитра Гнатіва – студентів Львівської національної музичної академії імені М. Лисенка.

Урочисте закриття конкурсу та гала-концерт відбулися за участю переможців конкурсу і симфонічного оркестру Рівненського музичного училища РДГУ – диригент Юрій Скрипник. Солісти: Андрій Старченко – кларнет (м. Фрайбург, Німеччина), Ірина Бабич – саксофон (м. Київ, Україна), Олег Палаженко – кларнет та Тарас Пастушок – саксофон (м. Рівне, Україна).

В конкурсі взяли участь 203 виконавці, які презентували 49 навчальних закладів України та зарубіжжя. Увагу до цього Міжнародного проекту виявили громадяни Німеччини, Китаю, Америки та України.

VII-й Всеукраїнський конкурс молодих виконавців (ансамблів) на мідних духових інструментах імені В'ячеслава Старченка відбувся 21-24 квітня 2016 року. Урочисте відкриття конкурсу організатори провели в концертному залі Інституту мистецтв РДГУ за участю творчих колективів кафедри, джаз-оркестру – керівник Олександр Гайдабура та диксиленду "Джокер" – керівник Олександр Сіончук. В період проведення конкурсу відбулися майстер-класи професорів Валерія Посвалюка та Петра Круля, Всеукраїнська науково-практична конференція "Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя", презентації сучасних наукових, навчально-методичних та нотних видань духовиків України та слухання і оцінювання конкурсних програм членами журі конкурсу.

Дипломами Лауреатів 1-х премій конкурсу журі відзначили: Гуменчука Дмитра – труба, учня 7-го класу Хмельницької дитячої школи мистецтв, викладач Ожеван Василь Васильович.; Шевчука Іллю – труба, студента 2-го курсу Хмельницького музичного училища імені В. Заремби, викладач Кашперський Володимир Петрович; Шайнюка Богдана – валторна, студента 4-го курсу Волинського державного музичного училища культури і мистецтв імені І. Стравінського, викладач Кучер Станіслав Григорович; Домановського Олега – тромбон, учня 3-го класу Коропецької ДМШ Монастирського району Тернопільської області, викладач Садівський Петро Степанович; Мисьо Андрія – труба, студента 4-го курсу Тернопільського обласного державного музичного училища імені С. Крушельницької, викладач Якубець Ярослав Дмитрович; Дутчака Миколу – труба, студента 1-го курсу Львівської національної музичної академії імені М. Лисенка, викладач Савельєв Олександр Євгенович.

У VII Всеукраїнському конкурсі молодих виконавців (ансамблів) на мідних духових інструментах імені В'ячеслава Старченка брали участь 82 учасники з 28 мистецьких закладів освіти України.

Нагородження переможців конкурсу, гала концерт лауреатів та урочисте його закриття відбулося 24 квітня в концертному залі Інституту мистецтв РДГУ за участю духового оркестру "Сурми" Рівненського музичного училища РДГУ під орудою заслуженого працівника культури України Андрія Кібіти.

VIII-й Всеукраїнський відкритий конкурс молодих виконавців (ансамблів) на дерев'яних духових інструментах імені В'ячеслава Старченка відбувся 23-25 квітня 2018 року. Відкриття конкурсу відбулося в органному залі Рівненської філармонії за участю джаз-оркестру кафедри духових та ударних інструментів РДГУ, диригент Олександр Гайдабура, духового оркестру та диксиленд-бенду «Джокер» кафедри, художній керівник і диригент Олександр Сіончук.

Слухання конкурсних програм учасників проходило в концертних залах Рівненської ДМШ № 2, Рівненського музичного училища РДГУ, та Інституту мистецтв РДГУ.

Журі 8-го конкурсу, зліва направо: сидять – Роман Вовк, Андрій Карп'як; стоять – Ярослав Сверлюк, Анатолій Бортник, Олег Палаженко, Степан Цюлюпа, Левко Закопець, Тарас Пастушок.

Дипломами володарів Гран-прі конкурсу журі відзначили: Ходан Зою – флейта, аспірантку Львівської національної музичної академії імені М. Лисенка, клас професора Карп'яка Андрія Ярославовича; Борисова Святослава – гобой, учня 7-го класу Львівської ССМШ імені С. Крушельницької, клас заслуженого діяча мистецтв України, доцента Закопця Левка Мироновича; Ігараші Кенту – саксофон, учня 9-го класу Київської середньої спеціалізованої музичної школи-інтернату імені М. Лисенка, клас заслуженого артиста України, доцента Василевича Юрія Володимировича;

Дипломами Лауреатів 1-х премій конкурсу журі відзначили: Радевича Павла – гобой, студента 4-го курсу Білоруської державної академії музики, клас професора Нічкова Бориса Володимировича; Надільнюка Олександра – кларнет, учня 6- класу Звенигородської ДШМ Черкаської області, викладач Володимир Дзеціна; Булигу Стефана – кларнет, студента 2-го курсу Київського коледжу Інституту музики імені Р. Глієра, клас заслуженого діяча мистецтв України, професора Романа Вовка; Греся Ярослава – кларнет, студента 4-го курсу Національної музичної академії України імені П. Чайковського, клас заслуженого артиста України, доцента Юрія Василевича; Ватащук Христину – саксофон, ученицю 6-го класу Івано-Франківської ДМШ № 3, клас заслуженого працівника культури України, доцента Олександра Мельника; Пилипчука Вадима – саксофон, студента 2-го курсу Рівненського музичного училища РДГУ, викладач Костянтин Кімстач; Гаврилук Ольгу – саксофон, студентку 2-го курсу Національної музичної академії України імені П. Чайковського, клас заслуженого артиста України, доцента Юрія Василевича; Квінтет дерев'яних духових інструментів Національної музичної академії України імені П. Чайковського, керівник Юрій Дондаков; Дует флейтистів "Alegoria", клас професора Андрія Карп'яка.

У VIII Всеукраїнському відкритому конкурсі молодих виконавців (ансамблів) на дерев'яних духових інструментах імені В'ячеслава Старченка брали участь 71 виконавець з 25 закладів музичної освіти України та зарубіжжя.

IX-й Всеукраїнський віртуальний відкритий конкурс молодих виконавців (ансамблів) на духових та ударних інструментах імені В'ячеслава Старченка відбувся 23-25 березня 2021 року. У зв'язку з надзвичайною ситуацією в Україні, яка виникла з поширенням серед населення інфекційного захворювання, так званого "COVID-19", яке переросло в пандемію, згідно наказів МОНУ та РДГУ, освітній процес в закладах освіти переведено в онлайн формат. В мистецьких закладах освіти в основі переважає індивідуальна форма навчання, тому адміністраціями цих структур запроваджена змішана форма навчання, яка передбачає проводити індивідуальні та практичні заняття (спеціальність, диригування, ансамбль, оркестровий клас) в очному режимі, а усі лекційні курси в дистанційному форматі. Враховуючи ці та інші обставини організаторами конкурсу прийнято рішення про проведення IX-го Всеукраїнського конкурсу в дистанційному форматі. В тактичному плані це було вірне рішення, яке згодом підтвердилося великою кількістю учасників конкурсу (більше 400) та якістю підготовки творчих програм їх виконавцями. На нашу думку та за свідченнями багатьох учасників і членів журі конкурсу, дистанційна форма проведення має і позитивні сторони. А це економія коштів на проїзд, харчування, проживання, присутність на

основному місці роботи викладачів, концертмейстерів та членів журі в період проведення конкурсу, відсутність оплати за оренду концертних залів для організаторів конкурсу, збереження здоров'я усіх учасників цього процесу при забороні проведення масових заходів та інш. Єдиним недоліком цього дистанційного формату є відсутність живого спілкування з музикою та її виконавцями. Про те це не завадило вирішенню основних завдань мистецького форуму.

В програмі проведення дистанційного конкурсу основну увагу було приділено прослуховуванню членами журі творчих програм для виявлення талановитої молоді і в цілому визначити рівень професійної майстерності виконавців на духових та ударних інструментах в Україні.

Володарями Гран-прі цього конкурсу стали:

Скакун Олег – труба, асистент-стажист Національної музичної академії України імені П. Чайковського, клас заслуженого артиста України, професора Баланка Миколи Яковича;

Савчук Давид – ударні інструменти, асистент-стажист Національної музичної академії України імені П. Чайковського, клас заслуженого артиста України, професора Олександра Євгеновича Блінова;

Митьковець Матвій – студент музичного коледжу Білоруської академії музики, клас професора Скороходова Володимира Павловича;

Квартет флейт у складі Дарії Гудименко, Софії Прокопів, Дарії Павленко та Софії Бронзей – студентів Львівської національної музичної академії імені М. Лисенка, клас професора Карпяка Андрія Ярославовича.

В ІХ Всеукраїнському віртуальному відкритому конкурсі молодих виконавців (ансамблів) на духових та ударних інструментах імені В'ячеслава Старченка взяли участь 468 учасників з 117 закладів музичної освіти України та зарубіжжя. В групі дерев'яних духових інструментів – 158 учасників, мідних духових інструментів – 118 учасників, ударних інструментів – 42 учасника, в однорідних і мішаних ансамблях – 150 учасників. За результатами статистичного аналізу усіх десяти конкурсів, які проведено в період 2005 – 2023 років, цей конкурс виявився найчисельнішим. Цікавим є статистичний аналіз, який засвідчив, що з 468 учасників конкурсу найбільшу активність виявили учні молодшої групи – 325 виконавців, в середній – 85 виконавців, старшій – 58. Серед інструментів найпопулярнішим виявилась труба – 71 виконавець, флейта – 54 виконавці, саксофон – 52 виконавці. Найменш чисельними були групи класів фагота – 3 виконавці, класів гобоя, баритона, туби – по 8 виконавців, тромбона – 10.

Ця статистика є прикритим свідченням того, що в закладах початкової музичної освіти недостатньо уваги приділяється профілізації їх випускників, які в більшості відвідують заняття в класах духових та ударних інструментах для загального розвитку або для душевного задоволення. Естетичне та моральне виховання молоді це першочергове завдання сім'ї та загально-освітніх закладів, а міцний фундамент професійної музичної освіти саме формується в початкових музичних закладах. За словами голови ради директорів музичних шкіл Рівненщини Сергія Климчика тільки 15-20 відсотків випускників продовжують навчання в закладах музичної освіти. Тоді виникає запитання з якою метою витрачаються кошти для утримання цих закладів. Такий дисонанс між кількістю молодшої групи і середньою, а в подальшому і старшою групами, в деякій мірі пояснює причину зменшення наборів та конкурсів у вищі заклади музичної освіти 1-4 рівнів акредитації. А з часом постає проблема забезпечення виконавців на фаготі, гобої, валторні, тромбоні та тубі в оркестрових групах професійних творчих колективах нашої держави.

*Збірник наукових праць, випуск № 14,
укладач С.Д. Цюлюпа,
видавництво "Волинські береги",
2022 р.*

Х-й Всеукраїнський дистанційний конкурс виконавців (ансамблів) на духових та ударних інструментах імені В'ячеслава Старченка відбувся 28-29 квітня 2023 року на базі Рівненського державного гуманітарного університету, серед учнів закладів початкової музичної освіти, державних музичних ліцеїв, здобувачів закладів вищої освіти I-IV рівнів акредитації та творчо обдарованої молоді України і громадян іноземних держав до 35 років. Конкурс проведено з метою підтримки Збройних Сил України, виявлення обдарованої молоді, популяризації творчості українських композиторів, обміну науково-методичним досвідом навчання гри на духових та ударних інструментах

(ансамблях), привернення уваги громадськості до проблем розвитку духової музики в Україні та за кордоном.

Ректорат РДГУ та оргкомітет конкурсу відгукнувся на лист благодійного фонду "МИ ПЕРЕМОЖЕМО" за № 1022-д від 22 листопада 2022 року із зверненням надати посильну допомогу Збройним Силам України. В Положенні про X-й конкурс оргкомітет розмістив реквізити благодійного фонду з проханням надсилати благодійні внески від учасників, ансамблів конкурсу на рахунок благодійного фонду "Ми переможемо". Таким чином від учасників конкурсу було надано допомогу ЗСУ в обсязі більше 50 тисяч гривень.

В X Всеукраїнському дистанційному конкурсі виконавців (ансамблів) на духових та ударних інструментах імені В'ячеслава Старченка брали участь 327 учасників із 69 закладів музичної освіти України. В групі дерев'яних духових інструментів – 135 учасників, мідних духових інструментів – 81 учасник, ударних інструментів – 31 учасник, в однорідних і мішаних ансамблях – 80 учасників.

Конкурсні програми оцінювало журі у складі якого професійні музиканти, науковці, доктори наук і професори закладів вищої музичної освіти України та зарубіжжя.

Наказом ректора РДГУ № 154-01-01 від 17 листопада затверджено голів журі конкурсу (на безоплатній основі) у складі:

- в номінації дерев'яні духові інструменти та ансамблі професора Вовка Романа Андрійовича – заслуженого діяча мистецтв України, доктора філософії, завідувача кафедри дерев'яних духових інструментів Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського м. Київ;

- в номінації мідні духові інструменти та ансамблі професора Баланка Миколу Яковича – заслуженого артиста України, завідувача кафедри мідних духових та ударних інструментів Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського, соліста оркестру Національної опери України імені Т.Г. Шевченка м. Київ;

- в номінації ударні інструменти та ансамблі Олійника Бориса Михайловича – заслуженого артиста України, професора кафедри духових та ударних інструментів Львівської національної музичної академії імені М.В. Лисенка м. Львів.

Володарями Гран-прі X-го конкурсу стали:

Пукаляк Мар'ян – старша група, регулятор групи кларнетистів оркестру Національної опери України імені Т.Г. Шевченка, магістрант Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського, клас заслуженого діяча мистецтв України, професора Романа Вовка;

Гаврилюк Іван – труба, молодша група в номінації мідні духові інструменти, учень 7-го класу Київського державного музичного ліцею імені М. Лисенка, викладач Корнілов Ю.Б., м. Київ;

Ганусей Максим – молодша група в номінації ударні інструменти, учень 6-го класу Стебницької ДМШ, Львівської області, викладач – Кульчицький О.Ю.

Олійник Юрій – старша група в номінації ударні інструменти, студент 3-го курсу Львівської національної музичної академії імені М.В. Лисенка, клас заслуженого артиста України, професора Бориса Олійника.

В рамках конкурсу проведено XV Міжнародну науково-практичну конференцію та видано збірник наукових праць "Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя", випуск № 15, укладач С. Цюлюпа, в якому презентовано сучасні підручники, навчально-методичні посібники, монографії та нотні видання духовиків України та зарубіжжя за 2012-2022 роки.

Висновки. Мистецький форум імені В'ячеслава Старченка в період 2005-2023 років відіграв важливу роль в історії розвитку духового інструментально-ансамблевого виконавства в Україні. Став своєрідним творчим і науково-методичним центром в рамках якого проводилися майстер класи провідних педагогів і виконавців України та зарубіжжя, науково-практичні конференції, концерти провідних виконавців, ансамблів, духових і симфонічних оркестрів та презентації сучасних наукових, навчально-методичних та нотних видань, які стали основою забезпечення освітньо-професійних та робочих програм з фахових дисциплін в навчальному процесі закладів музичної освіти України. Значна кількість учасників конкурсу за майже два десятиліття є свідченням його популярності та престижності на мистецькій ниві України і зарубіжжя.

Маємо надію що десятий ювілейний конкурс в 2023 році, незважаючи на складні умови воєнного стану в нашій державі, матиме продовження в майбутньому, ще більше зміцніє незламний дух нашої творчої молоді і перемога на мистецькому фронті теж буде за нами.

Література:

1. Апатський В. М. Актуальні проблеми духового музично-виконавського мистецтва. / В. М. Апатський. – К.: ТОВ "Задруга", 2013. – 588 с.
2. Апатський В. М. Історія духового музично-виконавського мистецтва. Книга II / В. М. Апатський. – К.: ТОВ "Задруга", 2012. – 408 с.
3. Прокопович Т.Ю. Соціокультурні функції конкурсу молодих виконавців: підсумки рівненського змагання духовиків / Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України. Збірник матеріалів III-ї Всеукраїнської науково-практичної конференції. Випуск 3 / Упорядник С.Д.Цюлюпа. – Рівне: Волинські обереги, 2008. – С.115-120.
4. Садівський Я.П. Виконавські конкурси як фактор формування української школи тромбонного виконавства./ Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України. Збірник матеріалів III-ї Всеукраїнської науково-практичної конференції. Випуск 3. / Упорядник С.Д.Цюлюпа. – Рівне: Волинські обереги, 2008. – С. 67-72.
- 5.Цюлюпа С. Д. Історія кафедри духових та ударних інструментів Рівненського державного гуманітарного університету: минуле і сучасне. Навчальний посібник. – Рівне : видавець О. Зень, 2012. – 240 с.
- 6.Цюлюпа С.Д., Цюлюпа Н.Л., Крет З.М. Творчий форум ім. В'ячеслава Старченка в історії духового музичного мистецтва України./ Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя. Збірник матеріалів V-ї Міжнародної науково-практичної конференції. Випуск 5. / Упорядник С.Д. Цюлюпа. – Рівне: Волинські обереги, 2013. – С. 25-47.

*Piotr Lato,
m. Krakowie*

KLARNET W TWÓRCZOŚCI POLSKICH KOMPOZYTORÓW POCHODZENIA ŻYDOWSKIEGO – NA PRZYKŁADZIE WYBRANYCH UTWORÓW KAROLA RATHAUSA I MIECZYŚLAWA WEINBERGA

W mojej praktyce wykonawczej pojawiło się wielu polskich kompozytorów XX wieku, jednak dwójka z nich odznacza się w szczególny sposób – Karol Rathaus oraz Mieczysław Weinberg. Łączy ich kilka aspektów – tworzenie w XX wieku, pochodzenie polsko-żydowskie, życie naznaczone podróżami i cierpieniem związanym szczególnie z II Wojną Światową. Pod względem muzycznym istnieje między nimi dość sporo paralel i zasługują oni w mojej ocenie na większy rozgłos.

Karola Rathausa (1895-1974) można bez wątpienia potraktować jako kompozytora przez wiele lat po jego śmierci zapomnianego. Miała na to wpływ wieloletnia emigracja oraz kontekst skomplikowanej tożsamości narodowej, z którą łączą się wydarzenia historyczne z czasów jego życia. Koniec XX wieku i wiek XXI stanowią jednak początek swoistego odrodzenia zainteresowania jego twórczością.

Z perspektywy muzykologicznej bazę stanowią przede wszystkim badania Jolanty Guzy-Pasiak, która swoje rozważania poświęca między innymi kompozytorom I połowy XX wieku oraz polskim twórcom emigracyjnym. Karol Rathaus należy do obu kategorii. W tekstach autorki znajduje się wiele nawiązań do tego kompozytora, choćby w kontekście emigracji z perspektywy postkolonialnej, czy Rathausa jako kompozytora „transplantowanego”.

Rathaus urodził się w zaborze austriackim – na terenach Galicji. Wpłynęła też na niego silnie kultura muzyczna kręgu niemieckojęzycznego, w której się wychował i którą studiował w Wiedniu oraz Berlinie. W latach 20-tych XX wieku wzrosła jego popularność jako nowatorskiego kompozytora, co spotkało się z brutalną krytyką ze strony aparatu propagandowego III Rzeszy. Owa krytyka i wzrastające wówczas w Europie nastroje antysemityczne doprowadziły kompozytora do decyzji o ucieczce z Europy do Stanów Zjednoczonych w 1938 roku. Atak Niemiec na Polskę 1 września 1939 roku obudził w Rathausie pragnienie poznawania polskiej kultury.

Pod względem stylistycznym Rathaus początkowo był przedstawicielem muzyki nowej („Neue Musik”), a stopniowo zaczął skłaniać się ku neoklasyzmowi. Jego język muzyczny ma korzenie w twórczości m.in. takich kompozytorów jak Gustaw Mahler, Franz Schreker (nauczyciel Rathausa), Aleksander Skriabin czy Karol Szymanowski. Inspirował się także zagadnieniami emancypacji dysonansu, mającymi swe źródła w dojrzałej twórczości Arnolda Schönberga. W pewnym momencie ważna stała się dla niego chęć połączenia muzyki „wysokiej” ze spełnianiem oczekiwań szerszej publiczności. Rathaus próbował również swoich sił w muzyce filmowej, a pod koniec życia zainspirował się też dodekafonią – zdaniem Guzy-Pasiak używał jej w sposób zbliżony do Albana Berga.

Наукове видання

**ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ДУХОВОЇ МУЗИКИ В КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ
УКРАЇНИ ТА ЗАРУБІЖЖЯ**

Збірник наукових праць

ВИПУСК 15

Редактор-упорядник
Степан Цюлюпа

Верстка
Віталій Власюк

Підписано до друку 22.05.2023 р. Формат 60x84 1/8. Папір офсет.
Гарнітура "Times". Друк цифр. Ум. друк. арк. 20,46. Наклад 100 пр. Зам. 34.

Видавництво "Волинські обереги".

33028 м. Рівне, вул. 16 Липня, 38; тел./факс: (0362) 62-03-97;
e-mail: oberegi97@ukr.net

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єкта
видавничої справи ДК № 270 від 07.12.2000 р.

Надруковано в друкарні видавництва "Волинські обереги".